

ประสิทธิผลของสื่อ ในการให้ความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคแก่มารดาหลังคลอด
: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลราชวิถี

นางวชิราภรณ์ เรืองไพบูลย์

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2528

010704

i 17173409

The Media Effectiveness on Dissemination
of Immunization Information: A Case Study of Post
Natal Mothers in Radvithi Hospital

Mrs. Vachiraporn Ruangpibulaya

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1985

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ประสิทธิผลของสื่อในการให้ความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรค
 แก่มารดาหลังคลอด : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาล
 ราชวิถี

ชื่อนิสิต นางวชิราภรณ์ เรืองไพบูลย์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวดี บุญลือ

ภาควิชา การประชาสัมพันธ์

ปีการศึกษา 252๗

บทคัดย่อ

ปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชน เป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง
 ของประเทศ โดยเฉพาะสุขภาพในวัยเด็ก มีโอกาสเสี่ยงต่อการติดโรคและเป็น
 อันตรายถึงชีวิตได้มาก โรคที่เป็นอันตรายคือเด็กกลวนเป็นโรคที่สามารถป้องกัน
 ได้ โดยการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่เด็ก ซึ่งสถานบริการของรัฐทุกแห่งมีความพร้อม
 ที่จะให้บริการโดยไม่คิดมูลค่า กระทรวงสาธารณสุข มุ่งหวังให้ทารกและเด็ก
 ได้รับความรู้อย่างทั่วถึง จึงได้มีนโยบายให้สถานพยาบาลของรัฐให้คำแนะนำ
 และความรู้แก่ผู้ดูแลมารดาหลังคลอด

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์คือ

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการเปลี่ยนแปลงความรู้ของมารดา
 เรื่องภูมิคุ้มกันโรค ระหว่างก่อนให้ความรู้และหลังให้ความรู้ โดยใช้สื่อสไลด์
 ประกอบเสียง และใช้ภาพพลิกประกอบคำบรรยาย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรค
 ระหว่างมารดาที่ได้รับความรู้โดยใช้สไลด์ประกอบเสียง และที่ได้รับความรู้โดย
 ใช้ภาพพลิกประกอบคำบรรยาย

3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคระหว่าง
มารดาที่ได้รับความรู้โดยสื่อสไลด์ประกอบเสียง กับมารดาที่ไม่ได้รับความรู้
และระหว่างมารดาที่ได้รับความรู้โดยภาพพลิกประกอบคำบรรยาย กับมารดาที่
ไม่ได้รับความรู้

4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของ ความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรค
จำแนกตาม

- ก. อายุ
- ข. ระดับการศึกษา
- ค. ระดับรายได้
- ง. อาชีพ
- จ. จำนวนบุตรที่คลอดมีชีวิต

กลุ่มตัวอย่างคือหญิงหลังคลอดที่มาคลอดบุตรที่โรงพยาบาลราชวิถี
จำนวน 109 คน รูปแบบการวิจัยเป็นการทดลอง โดยแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม
กลุ่มที่ 1 ให้ความรู้ภูมิคุ้มกันโรคโดยภาพพลิกประกอบคำบรรยาย จำนวน
39 คน กลุ่มที่ 2 ให้โดยสื่อสไลด์ประกอบเสียง จำนวน 40 คน กลุ่มที่ 3
เป็นกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับความรู้โดยสื่อใด ๆ จำนวน 30 คน การวัดคะแนน
ความรู้กระทำ 2 ครั้ง คือก่อนและหลังให้ความรู้

ผลการวิจัย พบว่า

1. สไลด์ประกอบเสียง และภาพพลิกประกอบคำบรรยาย ทำให้เกิด
การเพิ่มความรู้อะไรเรื่องภูมิคุ้มกันโรคแก่มารดาหลังคลอด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ .01

2. สไลด์ประกอบเสียง และภาพพลิกประกอบคำบรรยาย ทำให้เกิด
การเพิ่มความรู้อะไรเรื่องภูมิคุ้มกันโรคแก่มารดาหลังคลอด โดยไม่แตกต่างกัน อย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. มารดาหลังคลอดที่ไ้รับคำแนะนำเรื่องภูมิคุ้มกันโรค โทยโซสไลด์ ประกอบเสียง หรือภาพพลิกประกอบคำบรรยาย จะมีความรู้เพิ่มมากกว่ามารดาที่ไม่ไ้รับคำแนะนำโทยโซสือโก ๆ เลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4. มารดาหลังคลอดที่มีอายุ การศึกษา รายไ้ และอาชีพต่างกัน ความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคที่เพิ่มขึ้น จะไม่แตกต่างกัน แต่มารดาหลังคลอดที่มีจำนวนบุตรที่คลอดมีชีวิททั้งแ้ 3 คนขึ้นไป จะมีความรู้เพิ่มขึ้นต่างจากมารดาที่มีจำนวนบุตรที่คลอดมีชีวิทเพียง 1 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระคับ .05

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิททยาลัย

29

Thesis Title The Media Effectiveness on Dissemination
 of Immunization Information: A Case Study
 of Post Natal Mothers in Radvithi Hospital

Name Mrs. Vachiraporn Ruangpibulaya

Thesis Advisor Assistant Professor Thanavadee Boonlue, Ph.D.

Department Public Relations

Academic Year 1984

ABSTRACT

Health problem of the people is one of the extremely important problems of the country particularly among the children. This is due to the fact that they are highly susceptible to infections which might be fatal. Most of the diseases of childhood are preventable with immunizations which are available and free of charge at all government health facilities. The ministry of Public Health intends to provide this kind of service for all infants and children. Therefore, one of its policies is to have all government health facilities give advice on immunizations to post-natal mothers.

This study has the following objectives.

1. To compare the changes in mothers' knowledge of immunizations prior to giving the advice with that afterwards through the use of sound-slide and flip-charts with explanation.

2. To compare the level of learning of the mothers about immunizations through the use of sound-slide with that through flip-charts with explanation.

3. To compare the level of learning about immunizations of the mothers educated with sound slide set with that of the non-educated group, and to compare that of the mothers educated with flip-charts with explanation with the non-educated, control group.

4. To assess the differences in the mother's knowledge of immunizations by different background namely :

- a) age,
- b) educational background,
- c) income,
- d) occupation and
- e) number of living children.

The study sample included 109 post-natal mothers at the Rajvitee Hospital. The study applied experimental method. The sample was divided into 3 groups, i.e., group 1 consisting of 39 mothers educated about immunizations through the use flip-charts with explanation, group 2 with 40 mothers educated through the sound-slide ; and group 3 of 30 mothers as the control group. Pre and post tests were given prior to and after giving the immunization advice.

8.

The research results indicated that :

1. Both the sound slide set and flip-charts plus explanation significantly increased the knowledge of immunizations among the post-natal mothers at a .01 level

2. The sound slide set was not found to be statistically different from the flip-charts with explanation in educating the post-natal mothers about immunizations.

3. The post-natal mothers who were given advice on immunisations, through either the sound slide set or the flip-charts with explanation, had higher knowledge than the non-educated ones at a statistical significance level of .01

4. The post-natal mothers with different ages, educational background and occupation were not found to have different knowledge increased of immunizations. But the mothers having 3 or more living children would have significantly higher increased knowledge than those having fewer children of .05 level

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดียิ่ง จาก คร.ชนวดี บุญลือ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.จารไน แกลโกศล และ คร.อำรุง จันทวานิช ที่ได้สละเวลาเป็นประธานกรรมการและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

และขอขอบคุณผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลราชวิถี ที่อำนวยความสะดวกและช่วยเหลือการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ ขอขอบคุณ คุณดวงทิพย์ วรพันธุ์ คุณยุงยุทธี รักษาศรี คุณพัชนี เศษจรรรยา ที่ได้คำแนะนำ และช่วยเหลือการวิเคราะห์ข้อมูล หายสุกนี้ ขอขอบคุณ คุณวไล สิ้นศรี ที่ช่วย จัดพิมพ์งานวิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัยสำนึกในความกรุณาและซาบซึ้งในน้ำใจของท่านผู้มีส่วนช่วยเหลือ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในครั้งนี้ด้วยความจริงใจ

วชิราภรณ์ เรืองไพฑูริย์

ศูนย์วิทยุโทรพยาธิกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ฌ
รายการตารางประกอบ	ณ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. ทฤษฎี แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
3. ระเบียบวิธีการวิจัย	26
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
5. สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	47
บรรณานุกรม	60
ภาคผนวก	67
ประวัติ	88

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า	
1.	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามภูมิลำเนา	32
2.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามอายุ	33
3.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามการศึกษา	33
4.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามอาชีพ	34
5.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามอาชีพหลักของสามี	34
6.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่อเดือน	35
7.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามความเคยหรือไม่เคยในการมีบุตรที่เสียชีวิต	35
8.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามสาเหตุการเสียชีวิตของบุตร	36
9.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามเวลาของการมาฝากทอง	36
10.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามความเคยหรือไม่เคยรับความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรค	37
11.	จำนวนและร้อยละของหญิงหลังคลอดจำแนกตามแหล่งที่ได้รับความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรค	37
12.	เปรียบเทียบความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคของมารดาหลังคลอดระหว่างก่อนและหลังให้ความรู้โดยใช้สื่อสไลด์ประกอบเสียง	39

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13. เปรียบเทียบความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคของมารดาหลังคลอดระหว่างก่อนและหลังการให้ความรู้โดยใช้สื่อภาพพลิกประกอบคำบรรยาย	40
14. เปรียบเทียบความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคที่เพิ่มขึ้น หลังการให้ความรู้ โดยใช้สื่อภาพพลิกประกอบคำบรรยายและสื่อสไลด์ประกอบเสียง	41
15. เปรียบเทียบความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคที่เพิ่มขึ้น ระหว่างมารดาหลังคลอด ที่ได้รับความรู้โดยใช้สไลด์ประกอบเสียงกับกลุ่มควบคุม	42
16. เปรียบเทียบความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคที่เพิ่มขึ้น ระหว่างมารดาหลังคลอด ที่ใช้สื่อภาพพลิกประกอบคำบรรยายกับกลุ่มควบคุม	42
17. เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคที่เพิ่มขึ้น จำแนกตามอายุของมารดาหลังคลอด	43
18. เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคที่เพิ่มขึ้น จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดาหลังคลอด	44
19. เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคที่เพิ่มขึ้น จำแนกตามระดับรายได้ของมารดาหลังคลอด	44
20. เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้เรื่องภูมิคุ้มกันโรคที่เพิ่มขึ้น จำแนกตามประเภทอาชีพของมารดาหลังคลอด	45

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 21. เปรียบเทียบความแตกต่าง ของ ความรู้ เรื่องภูมิคุ้มกันโรค
ที่เพิ่มขึ้น จำแนกตามจำนวนบุตรที่คลอดมีชีวิต 45
- 22. เปรียบเทียบความแตกต่าง ของ ความรู้ เรื่องภูมิคุ้มกันโรค
ที่เพิ่มขึ้นระหว่าง กลุ่มที่มีจำนวนบุตรคลอดมีชีวิตต่างกัน 46

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย